

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NÔNG THỊ THOI

**SỬ DỤNG BÀI TẬP TÌNH HUỐNG
TRONG DẠY HỌC SINH HỌC VI SINH VẬT
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
HUYỆN NA RÌ, TỈNH BẮC KẠN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NÔNG THỊ THOI

**SỬ DỤNG BÀI TẬP TÌNH HUỐNG
TRONG DẠY HỌC SINH HỌC VI SINH VẬT
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
HUYỆN NA RÌ, TỈNH BẮC KẠN**

**Ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Sinh học
Mã ngành: 8 14 01 11**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Hằng

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của TS. Nguyễn Thị Hằng. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng. Các số liệu, kết quả trong luận văn là trung thực và chưa được công bố trong bất kì công trình nghiên cứu nào khác.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về những kết quả nghiên cứu trong luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2019

Tác giả luận văn

Nông Thị Thơi

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu, hoàn thiện luận văn, bên cạnh sự nỗ lực của bản thân, còn có sự hướng dẫn nhiệt tình của các thầy cô, sự động viên, ủng hộ của đồng nghiệp, gia đình và bạn bè.

Xin chân thành bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc TS. Nguyễn Thị Hằng đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn;

Xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên, các thầy cô trong Khoa Sinh học trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu;

Xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, các giáo viên, học sinh trường THPT Na Rì- tỉnh Bắc Kạn đã hỗ trợ và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho tôi trong quá trình thực hiện luận văn;

Xin chân thành cảm ơn gia đình, đồng nghiệp, bạn bè đã hỗ trợ, động viên, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thiện đề tài.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2019

Tác giả luận văn

Nông Thị Thoi

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	v
DANH MỤC CÁC HÌNH	vi
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do lựa chọn đề tài	1
1.1. Xuất phát từ yêu cầu đổi mới giáo dục ở trường phổ thông.....	1
1.2. Xuất phát từ đặc điểm của bài tập tình huống trong dạy học	2
1.3. Xuất phát từ đặc điểm dạy học Sinh học vi sinh vật ở trường THPT	2
1.4. Xuất phát từ thực trạng giáo dục của tỉnh Bắc Kạn	3
2. Mục tiêu nghiên cứu	4
3. Đối tượng, khách thể nghiên cứu	4
4. Giả thuyết khoa học	4
5. Nội dung nghiên cứu	5
6. Phương pháp nghiên cứu	5
7. Đóng góp của luận văn	6
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA ĐỀ TÀI.....	7
1.1. Tổng quan nghiên cứu về bài tập tình huống	7
1.1.1. Tình hình nghiên cứu trên thế giới	7
1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam.....	8
1.2. Những vấn đề chung về bài tập tình huống trong dạy học.....	10
1.2.1. Một số khái niệm cơ bản	10
1.2.2. Đặc điểm của bài tập tình huống	13
1.3. Dạy học bằng sử dụng bài tập tình huống và năng lực tự học	16

1.3.1. Dạy học bằng sử dụng bài tập tình huống	16
1.3.2. Năng lực tự học	16
1.4. Thực trạng sử dụng bài tập tình huống trong dạy học tại các trường THPT tỉnh Bắc Kạn	21
1.4.1. Khái quát về điều tra thực trạng	21
1.4.2. Kết quả điều tra thực trạng	22
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	30
Chương 2: THIẾT KẾ VÀ SỬ DỤNG BÀI TẬP TÌNH HUỐNG TRONG DẠY HỌC SINH HỌC VI SINH VẬT (SINH HỌC 10 - THPT)....	31
2.1. Nội dung dạy học Sinh học vi sinh vật (Sinh học 10 - THPT)	31
2.1.1. Cấu trúc nội dung phần Sinh học vi sinh vật - Sinh học 10 THPT	31
2.1.2. Mục tiêu dạy học Sinh học Vi sinh vật - Sinh học 10	32
2.2. Thiết kế bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật.....	33
2.2.1. Nguyên tắc thiết kế bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật.....	33
2.2.2. Quy trình thiết kế bài tập tình huống.....	34
2.2.3. Một số bài tập tình huống hướng dẫn tự học trong dạy học phần Sinh học vi sinh vật - Sinh học 10 THPT được thiết kế.....	38
2.3. Sử dụng bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật.....	48
2.3.1. Biện pháp sử dụng bài tập tình huống có hiệu quả	48
2.3.2. Quy trình sử dụng bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật....	49
2.3.3. Ví dụ kế hoạch bài học Sinh học vi sinh vật sử dụng bài tập tình huống	51
2.4. Đánh giá năng lực tự học trong dạy học Sinh học vi sinh vật.....	57
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	62
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	63
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm	63
3.2. Nội dung và phương pháp thực nghiệm sư phạm	63
3.2.1. Nội dung thực nghiệm	63

3.2.2. Phương pháp thực nghiệm.....	63
3.3. Kết quả thực nghiệm sư phạm.....	64
3.3.1. Kết quả đánh giá năng lực tự học của học sinh thông qua nhận thức kiến thức Sinh học vi sinh vật	64
3.3.2. Kết quả đánh giá năng lực tự học của học sinh thông qua kỹ năng tự học	72
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	74
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	75
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	76
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Thứ tự	Viết tắt	Chữ viết đầy đủ
1	BTTH	Bài tập tình huống
2	ĐC	Đối chứng
3	GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
4	GDPT	Giáo dục phổ thông
5	GV	Giáo viên
6	HS	Học sinh
7	PPDH	Phương pháp dạy học
8	SHVSV	Sinh học vi sinh vật
9	TN	Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Yêu cầu cần đạt về năng lực tự học của học sinh	17
Bảng 1.2. Nhận thức của giáo viên về bài tập tình huống và sử dụng bài tập tình huống trong dạy học.....	23
Bảng 1.3. Thái độ của học sinh đối với các hoạt động dạy học môn Sinh học (%)	27
Bảng 1.4. Ý thức học tập đối với hoạt động học tập của học sinh.....	28
Bảng 2.1. Mục tiêu dạy học Sinh học vi sinh vật ở trường THPT.....	32
Bảng 2.2. Một số bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật	38
Bảng 2.3. Các mức độ nhận thức kiến thức Sinh học vi sinh vật.....	58
Bảng 2.4. Tiêu chí đánh giá các kỹ năng của năng lực tự học	60
Bảng 3.1. Tần suất mức độ nhận thức kiến thức qua các bài kiểm tra.....	65
Bảng 3.2. Tần suất điểm kiểm tra bài 15 phút (f%)	66
Bảng 3.3. Kiểm định \bar{X} điểm kiểm tra 15 phút	67
Bảng 3.4. Phân tích phương sai điểm kiểm tra 15 phút	68
Bảng 3.5. Tần suất điểm kiểm tra bài 45 phút (f%)	69
Bảng 3.6. Kiểm định \bar{X} điểm kiểm tra 45 phút	70
Bảng 3.7. Phân tích phương sai điểm kiểm tra 45 phút	71
Bảng 3.8. Kết quả thực hiện các kỹ năng tự học của năng lực tự học	72

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Mức độ sử dụng bài tập tình huống trong dạy học Sinh học tại trường THPT tỉnh Bắc Kạn	25
Hình 1.2. Mức độ hứng thú của học sinh khi tham gia học tập môn học sử dụng bài tập tình huống	26
Hình 1.3. Mức độ sử dụng bài tập tình huống với phát triển năng lực tự học của học sinh trong dạy học Sinh học tại trường THPT tỉnh Bắc Kạn ..	26
Hình 2.1. Sơ đồ cấu trúc nội dung Sinh học vi sinh vật (Sinh học 10)	31
Hình 2.2. Sơ đồ các bước trong quy trình thiết kế bài tập tình huống	34
Hình 2.3. Sơ đồ các bước sử dụng bài tập tình huống trong dạy học Sinh học vi sinh vật nhằm phát triển năng lực tự học	50
Hình 3.1. Biểu đồ tần suất mức độ nhận thức kiến thức qua các bài kiểm tra ..	65
Hình 3.2. Biểu đồ tần suất điểm kiểm tra bài 15 phút	66
Hình 3.3. Biểu đồ tần suất điểm kiểm tra bài 45 phút	69